



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres**

**Nider, Johannes**

**Antverpiæ, 1611**

XIII. Deducit duo vltima præparatoria; videlicet, vt inuolu[n]tarijs sæpè  
seminetur verbum Dei, & vt in puniendo reos non parcatur excessui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

*Tria bona  
sequuntur  
debitam re-  
rū necessa-  
riarū pro-  
uisionem.*

tria bona, videlicet laus Creatoris secundum illud: *Edent pauperes, & saturabuntur; & laudabunt Dominum, qui requirunt eum.*

Secundo, custodia paupertatis; quia alias multi aut efficiuntur proprietarij, aut mutant locum, aut Prælati detrahunt: quia

Eccli. 27. 1. *propter inopiam multi deliquerunt:* Ecclesiast. 27. Tertiò, virtus corporis, per quod feliciorum possunt prosequi statum. propter

Psal. 58. 10 quod Psalmista ait: *Fortitudinem meam ad te custodiam.* Et è contrario, quando non prouidetur in temporalibus debite, sequuntur

*Tria mala  
ex inopia  
Religiosorū  
oriuntur.*

tria mala, videlicet, murmuratio, proprietates, & infirmitas vel debilitas ac ineptitudo sustinendi difficilia & iugum Ordinis.

### CAPVT XIII.

*Deducit duo vltima preparatoria; videlicet vt inuoluntarij sepe seminetur verbum Dei, & vt in puniendo reos non parcatur excessui.*

*Quibus  
predicandū  
verbū Dei,  
vt refor-  
matio opti-  
mè succedat.*

**S**EXTVM preparatorium est, vt his qui sunt inuoluntarij, sepe seminetur verbum Dei, per prædicationem publicam: aliquando ad populares, aliquando etiam fiat ad inuoluntarios fratres, aliquando etiam ad voluntarios claustrales. Ad populares quidem, vt discant, quàm bona sit reformatio cum  
suis

fuis aliquibus fructibus, vt benè fiant contenti quoad reformatores, fi apud pufillos est subortum scandalum; & vt reformatio- nem inchoatam, vel inchoandam, velut nouellam plantulam iuuent posse-tenus ir- rigare, ne arefcat. Vnde B. Gregorius super illo Iob 12. *Si continuerit aquas, omnia sic- cabuntur; & si emiseric eas, subuertent ter- ram;* sic dicit: Si aqua scientia prædicationis accipitur iuxta quod scriptū est, Aqua pro- funda verba ex ore viri; & torrens redun- dans, fons sapientix. Cū aqua continetur, cuncta siccantur: quia cū scientia prædi- catorum subtrahitur, eorum qui virefcere in spe æterna poterāt, corda protinus arefiunt, vt in desperata ficitate permaneant, dum fugitiua diligentes, nesciunt sperare māsura. Aliquando etiam, & potius sapè fiat exhor- tatio per verbum Dei ad inuitos regulares, vt à faucibus dæmonum eripiantur. Vnde B. Gregorius super illo Iob 29. *Contere- bam molas iniqui, & de dentibus illius aufe- rebam prædam,* dicit: Toties ex iniqui den- tibus Ecclesia prædam tulit, quoties ex erro- ris morfu animam prædicando eripuit. Quis namque iniquus veriùs dici potest, quam diabolus? cuius molas conterimus, quoties differendo contra eius astutias, occulta eius machinamenta monstramus. Aliquando

B. Greg.  
l. II. Mor.  
cap. 6.

Verbū Dei  
aqua dicē-  
tur.

B. Greg.  
lib. 19. Mo-  
ral. c. 23.  
Verbū Dei  
ex faucibus  
dæmonis  
hominem  
eripit.

B. Greg.  
 lib. 19. Moral. c. 1. & 2.

prætereà ad voluntarios claustrales, sermo Dei dirigendus est, vt pane cælesti recreati, aduersa faciliùs tolerare possint. Sicut dicit idem B. Gregorius: Arbor est, quia speciosus forma præ filiis hominum. Huius arboris rami, prædicatores sunt. In istis ramis volucres requiescunt, quia sanctæ animæ, quæ quibusdam virtutum pennis à terrena cogitatione se subleuant, in eorum dictis atque consolationibus, ab huius vitæ fatigatione respirant.

*Modus exhortandi per verbū Dei familiaris, dum lex datur & reformatur.*

Exod. 4. 14

Hunc modum exhortandi per Dei verbum, reperimus in legis datione & reformatione tentum esse, scilicet circa legem naturæ, Moyse & Christi. Cum enim lex naturalis parētibus primis data tepuisset, & Deus eam per scriptam legem reformare vellet, Moyse & Aaron misit: de quibus dicit ad Moyse Exodi 4. *Frater tuus Aaron Leuites, scio quod eloquens sit: loquere ad eum, & pone verba mea in ore eius, & ego ero in ore tuo, & in ore illius; & ostendam vobis, quid agere debeatis. Ipse loquetur pro te ad populum, & erit os tuum: tu autem eris in his, quæ ad Deum pertinent.* Sic prætereà quando lex Moyse reformari debuit, ad licentiam Cyri, Zorobabel litteratissimus & Propheta Zacharias suis sermonibus induxerunt captiuos, vt irent Ierusalem, & templum

plum ædificare inciperent, & reformare cærimonias. Sic quando postmodum Darius regnare cœpit in Ierusalem, statim duo Prophetæ surrexerunt, scilicet Zacharias & Aggæus, prædicantes & exhortantes pro continuanda structura templi; & tunc alij animati, templum perfecerunt, 1. Efd. 5. vbi dicitur: *Tunc* (scilicet quando isti duo prophetauerunt & prædicauerunt) *surrexerunt Zorobabel filius Salathiel & Iosue filius Iosedec, & cœperunt ædificare templum in Ierusalem, & cum eis Prophetæ Dei adiuuantes eos*; dicti scilicet duo. Sic etiam postea, constructo templo, Esdras in lege doctissimus, in captiuitate plures suis induxit sermonibus, quòd Ierusalem venerunt, vbi plura reformauit, contra legem facta. Ita in positione legis Euangelicæ Christus cum duodecim Apostolis, & septuagintaduobus discipulis, verbû Dei seminare voluit. vnde & Act. 2. dicitur de primitiua Ecclesia: *Erant autem perseuerantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.* Insistendum ergo est opportunè, importunè, prædicatione verbi diuini in principio cuiuslibet reformationis; quia est virtuosum, vtpote panis, qui procedit de ore Dei: est lucidum & lucerna pedum, & lumen semitis nostris: & est dulcissimum, quia

præcipit Dei desiderabilia, & dulciora super mel & fauum.

*Septimum  
medium re-  
formatio-  
nis, punire  
excessus.*

Septimum præparatorium est, vt scilicet in puniendo reos, non parcatur eorum excessibus. Talis autem correctio, in casu quo inuiti debent reformari, certè discretissimum virum, si haberetur, benè exigeret: quia vbi multi peccatores solùm infirmitates celare cupiunt animæ, nec medicus animæ quæritur, nec diligitur, sed facilè ei inuidetur. unde Gregorius 9. Moral. c. 1. Peruersæ mentes, si semel ad studium contrarietatis eruperint; siue prauum siue rectum quid à contradicentibus audiant, aduersus hoc responsonibus impugnant: quia cùm persona per contrarietatem displicet, nec recta quæ protulerit placent. At contrà bonorum corda, quibus in odium non venit persona, sed culpa, sic peruersa diiudicant, vt recta quæ dicuntur assumant.

*Quinque  
obseruanda  
punire cu-  
pienti.*

*Psal. 140. 5*

Debet igitur, qui corrigentis habet officium, quinque inspicere. Primò, vt sic corrigat, quatenus si boni sunt, non durè nimis procedat. Dicit sic Psalmista: *Arguet me iustus in misericordia, & increpabit me.* Sed rationem assignat B. Gregorius sic, vbi priùs; Discernendis contradicentium sensibus æquissimi arbitri resident, & sic malè prolata respuunt, vt comprobent quæ ex veritate

cog=

cognoscunt. Secundò, sic corrigat malos, vt inde boni non perdantur. vnde Gregorius ibidem; Solent inter spinarum multitudines, etiam de frugibus semina succrescere. Cauta ergo manu operantis agendum est, vt dum spina tollitur, spica nutriatur: quatenus qui studet eradicare quod pungit, nouerit seruare quod reficit. Tertiò, sic corrigat animosè, vt tamen humilitas intus non amittatur; vt docet idem 7. Moral. dicens: Sancti etenim viri, nec ex elatione sunt liberi, nec ex timore submissi, sed cum reuerentia eos ad libertatem vocis erigit, consideratio infirmitatis propriæ in humilitate custodit. Culpas quippe delinquentium etsi ex alto increpantes feriunt, semetipsos tamen apud se subtiliùs iudicantes, quasi in abiectis ponunt. Exempla ibi ponit multa Sanctorum. Quartò, sic corrigat peruersos, vt ad tempus, si expedit, punire omittat. De quo idem 2. lib. cap. 18. dicit: Sciendum quòd nonnumquã cum redarguuntur prauiores existunt. Idem l. 2. c. 18. Ipsis ergo & nobis parcimus, si ab eorum redargutione, pro eorum amore cessamus: vnde necesse est, vt aliquando toleremus tacendo quod sunt; quatenus in nobis discant viuendo, quod non sunt. Quintò, sic corrigat, vt modus non furorem sed discretionem assumat. De quo

B. Greg. 7.  
Mor. c. 15.

Aug. sup.  
ep. ad Gal.  
tom. 4.

Augustinus super Epistol. ad Galatas dicit:  
Quidquid lacerato animo dixeris, punien-  
tis est impetus, non charitas corrigentis. Et  
vt Gregorius Nazianzenus in Apologetico  
in Apol. 1. diffusè tradit, longè maiore arte opus est, in  
medendis animarum quàm corporum vul-  
neribus.

Greg. Naz.  
in Apol. 1.

C A P V T X I V.

*Proponit duos modos reformandi, scilicet, generalem & specialem. Et circa generalem tria dubia mouet. Primum, an aliqua lapsa Religio possit tota reformari. & illud determinat quòd non, per multa istud probando.*

*Duo modi  
reforma-  
tionis.*

**N**unc veniendo ad tertium minùs principale huius tractatus, scilicet, ad reformationis & suæ dispositionis subiectum, opus erit videre, quis modus reformandi sit debitus. De quo, duo modi loquendi in genere possunt assignari; vnus remotus & generalis, alius propinquus & specialis.

Circa communem & generalem modum reformandi, occurrunt tria dubia. Primum, an aliqua lapsa religio possit tota simul reformari. Secundò, vtrum melius sit reformationē laxè quàm rigidè incipere. Tertiò, quæ fuerint radices lapsuum in Ordinibus.

Ad